

نگاهی به افزایش ابعاد سیاسی برنامه‌های صداوسیما در ماه‌های اخیر شد؟

سرگرمی غائب، سیاست حاضر!

مصطفی قاسمیان

است که به نقد آن با زبان طنز می‌پردازد. سیدحمید علیزاده یکی از مجریان اصلی این برنامه، اجرای بخش طنز برنامه صبحگاهی شبکه ۲ را نیز بر عهده دارد. «کاکتوس» دیگر طنز سیاسی سیماست که از شبکه ۳ پخش می‌شود. این برنامه که به صورت هفتگی به آنتن می‌رسد، حدود ۱۵ دقیقه زمان دارد و در آن با اتفاقات سیاسی خصوصاً گروه‌های اپوزیسیون خارج از کشور شوخی می‌شود. بی‌تردید اما پر بازخوردترین و پرسرصدترین برنامه از این دست، «پاورقی» شبکه ۲ سیماست که اوایل آذر هفته‌ها پخش می‌شد، اما مدتی است که هر شب آنتن را در اختیار دارد و مدت زمان آن نیز از حدود ۱۵ تا ۲۰ دقیقه، به حدود ۲۵ تا ۳۰ دقیقه افزایش یافته است. این برنامه نیز بیشتر گروه‌های برانداز و مخالف نظام را هجو می‌کند، اما گاه به شخصیت‌های داخلی نیز می‌پردازد که حواشی را نیز برای آن در پی داشته است. جز بخش‌های ویرال شده این آثار، نکته جالب توجه که باعث دیده شدن هر چه بیشتر این برنامه‌ها شده، جاگذاری این عناوین در ساعات پربیننده تلویزیون است؛ به شکلی که همه این محصولات از حدود ساعت ۱۹ تا ۲۱ و گاه فقط در آخر هفته‌ها به آنتن می‌رسند؛ زمانی که مخاطب تلویزیون در بالاترین سطح روزانه و هفتگی خود قرار دارد.

باز پخش در استان‌ها به شکلی قابل توجه، چند برنامه طنز سیاسی شبکه‌های سیما که بالاتر ذکر آن‌ها آمد، از شبکه‌های مختلف استانی تلویزیون نیز بازپخش می‌شوند. در اتفاقی که شاید کمتر سابقه داشته باشد، برنامه «پاورقی» به تازگی در حداقل ۹ شبکه استانی شامل ایلام، بوشهر، هامون، البرز و... به شکل بازپخش روی آنتن رفته است. اتفاقی که در اغلب شبکه‌ها، پس از برگزاری مراسم تقدیر و تشکر از عوامل این برنامه رخ داد که در آن، محسن برمهانی معاون سیما به احتمال بازپخش این برنامه از سایر شبکه‌ها اشاره کرده بود؛ هر چند با توجه به آن که حوزه نفوذ برمهانی معاونت سیماست، به نظر می‌رسد سیاست‌های کلان‌تر در رسانه ملی، «پاورقی» را به بازپخش در شبکه‌های معاونت امور استان‌های صداوسیما رسانده است. این اتفاق اما محدود به «پاورقی» نیست و «دی‌بی‌سی» نیز حداقل از ۸ شبکه استانی همدان، هامون، لرستان، زاگرس، سهند، تبرستان، یزد و سمنان روی آنتن رفته است. روشن نیست آیا این سیاست فقط برای برنامه‌های طنز سیاسی اعمال شود یا در آینده به دیگر برنامه‌های سیاسی یا عمومی‌تر رسانه ملی نیز خواهد رسید.

سیاسی‌های یک برنامه صبحگاهی
به شکلی جالب توجه، «صبحانه ایرانی» محصول شبکه ۲ که مانند بقیه برنامه‌های صبحگاهی تلویزیون موضوعی اجتماعی

به مشکل خورده بود. این سریال در فصل دوم با تهیه‌کنندگی مسعود ملکی مشهور و کمی تغییر شکل کمدی، اگر چه دز سیاسی درون مایه خود را کاهش داد، اما همچنان به مسائل سیاسی روز کشور نیز می‌پرداخت و خصوصاً درباره برجام، مذاکرات هسته‌ای و... شوخی‌هایی را مطرح می‌کرد که کمتر در تلویزیون دیده شده بود. «وضعیت زرد» به صورت رسمی برای فصل سوم تمدید شده است.

ناگهان چند طنز سیاسی مابین برنامه‌هایی که در ماه‌های اخیر روی آنتن تلویزیون رفته است، چند عنوان طنز سیاسی وجود دارد؛ در حالی که پیش از این کمتر طنز سیاسی تلویزیونی سراغ داشتیم و به نظر می‌رسید در بخش شوخی با اخبار سیاسی، دست برنامه‌سازان سیما چندان باز نیست. در حالی که در سال‌های اخیر برنامه «میخچه» از معدود عناوین طنز سیاسی در تلویزیون بود، این روزها حداقل ۳ برنامه مستقل تلویزیونی با درونمایه طنز سیاسی در حال پخش از شبکه‌های مختلف است. متقدم‌ترین آن‌ها، «دی‌بی‌سی فارسی» به شمار می‌رود که مدت‌ها به عنوان کلیپ طنز اینستاگرامی منتشر می‌شد و از اواخر خردادماه امسال به شبکه ۲ سیما رسید تا تلویزیونی شود. این برنامه با افزایش زمان پخش از کمتر از ۱۹ دقیقه به حدود ۱۵ دقیقه و کمی هم بیشتر، نوعی پارودی برای شبکه بی‌بی‌سی فارسی

از رویکردهایی که با دقت در وقایع یک سال اخیر تلویزیون، می‌توان در رسانه ملی تشخیص داد، افزایش پرداختن به مسائل سیاسی در قالب‌ها، برنامه‌ها و سریال‌های مختلف است. به نظر می‌رسد شبکه‌های صداوسیما در این ماه‌ها سیاسی‌تر و به تعبیر دیگر، «سیاست‌زده» شده است. اگر چه وقوع اتفاقات تلخ پاییز ۱۴۰۱ در خیابان‌ها نیز که شاید پایه اجتماعی داشت، اما ابعاد سیاسی گسترده‌ای یافت، در این رویکرد تلویزیون بی‌تأثیر نبوده است، اما به هر حال نمی‌توان رویکرد یک سال گذشته تلویزیون را در زمینه افزایش رنگ‌وبوی سیاسی برنامه‌ها، انکار کرد.

طنز سیاسی هسته‌ای آمد

در حالی که برای سال‌ها تولید و پخش سریال‌های سیاسی داخلی در صداوسیما بسیار محدود بود، در ۲ سال گذشته ۲ فصل مجموعه «وضعیت زرد» به عنوان کمدی با درونمایه سیاسی به آنتن شبکه‌های ۳ و ۲ سیما رسیده و قرار است فصل سوم آن نیز به تولید برسد؛ سریالی که عوامل آن به تیم جدید مدیریت رسانه ملی نزدیک‌اند. این مجموعه در قالب سیتکام، در فصل اول به تهیه‌کنندگی حامد بامروت‌نژاد که مدتی بعد به مدیریت شبکه ۲ رسید ساخته شد و ماجرای یک دانشمند هسته‌ای را دنبال می‌کرد که از تأسیسات اتمی کشور اخراج شده بود و در زندگی حرفه‌ای و شخصی خود